

FİNANS

İSO, "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU ARAŞTIRMASI-2020" SONUÇLARINI AÇIKLADI

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) **sanayi** sektörünün en değerli verilerini oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasına göre 2020 yılında üretimden satışlara göre zirvede 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ yer aldı. Sıralamada ikinci Ford Otomotiv ve üçüncü de Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları oldu. **İSO 500**'teki kuruluşların ihracatı ise yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**

İstanbul **Sanayi Odası'nın** (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasının 2020 yılı sonuçları açıklandı. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu-2020" araştırmasına göre, 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu.

Bahçivan: "Sanayi, Ekonominin Güçlü Sacayağı"

Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu-2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "İSO 500 Büyük'ün 2020 sonuçları, ekonomimizin **sanayi** gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koyuyor. Ama bunun sürdürülebilir kılınması adına dünün sonuçlarını güncel gelişmeler ve veriler ışığında da değerlendirmeliyiz. Bu anlamda **İSO**-Markit işbirliği kapsamında açıklanan İmalat **Sanayi** Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baktığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya **sanayi** verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8

olarak ölçülen Küresel İmalat **Sanayi** Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor" diye konuştu.

İSO 500 İhracatı Yüzde 12,8 Geriledi

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. Büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı.

Faaliyet Kârı Yüzde 55 Arttı

Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu.

Araştırmanın temel göstergelerinden **İSO 500** Büyük'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği karı gösteren faaliyet karı bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142,8 milyar TL oldu.

Finansman Giderleri Yüzde 39,2 Arttı

İSO 500'ün karlılık verilerine göre, faaliyet karlılığındaki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambiyo karlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da karlılığa pozitif katkı yaptı. **İSO 500**'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve karları 237,9 milyar

FİNANS

lira iken, gider ve zararları 194,4 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

Özkaynak Artsa da Borç-Özkaynak Dağılımı Hala Kronik Sorun

Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, İSO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Firmalar, faaliyet karlılığındaki artışın desteğiyle özkaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyüttü.

Krediler Daha Çok Sanayi Dışı Sektörlere Yönelde

İSO 500'ün toplam mali borçları 2020 yılında yüzde 23 oranında artarak 406,3 milyar TL'den 499,6 milyara ulaştı. Borçların vadelerine göre gelişiminde ise kısa vadeli mali borçlar yüzde 22,4'lük artışla 168,3 milyar TL'den 206 milyar TL'ye yükselirken, uzun vadeli mali borçlar ise yüzde 23,3 oranında artarak 238 milyar TL'den 293,5 milyar TL'ye çıktı.

Duran Varlıkların Payı 2,8 Azaldı

En önemli göstergelerden toplam varlıklar içinde dönen ve duran varlıklar ilişkisine bakıldığında; İSO 500'de duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı 2015 yılında yüzde 46,3'e kadar yükseldikten sonra gerilemeye başlayarak 2019 yılında yüzde 39,1 oldu. 2020 yılında duran varlıkların payı 2,8 puan daha azalarak yüzde 36,3'e geriledi.

KDV Yükü Yüzde 14,3 Arttı

İSO 500'ün devreden KDV yükü, yükseliğini sürdürdü, bir önceki yıla göre yüzde 14,3 oranında artarak 12,4 milyar TL oldu.

Ar-Ge Harcaması Yapan Kuruluş Sayısı 271

İSO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2013 yılından itibaren kademeli olarak artıyor. Bir önceki yıl yaşanan duraksamanın ardından 2020 yılında İSO 500'de Ar-Ge yapan

kuruluş sayısı 271 oldu. İSO 500'ün 2020 yılı Ar-Ge harcamaları ise anket verileri ile 6,2 milyar TL olurken, 2019 yılına göre 4,9 oranında artış gösterdi. 2019 yılında yüzde 0,58 olan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı, 2020'de hafif bir düşüşle yüzde 0,53'e geriledi.

İstihdam Yaklaşık Yüzde 3 Arttı

İSO 500'ün istihdamı ise 2020 yılındaki tüm olumsuz gelişmelere rağmen yüzde 2,9 oranında artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 14,4 oldu.

Yabancı Kuruluş Sayısı Azalıyor

İSO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020 yılında 110'a indi. Bu gelişme, 2009 yılından sonra İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi.

İrfan Özhaaratlı - Erdal Bahçıvan - Sadık Ayhan Saruhan

İhracat İklimi Endeksi Mayıs'ta 58,4'e Yükseldi

İSTANBUL - Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, mayısta 58,4'e yükselerek Türk imalat **sanayi** ihracatçılarına talep koşullarında belirgin bir iyileşmeye işaret etti. Endeks, anket verilerinin başladığı Ocak 2002'den beri en yüksek değerlerden biri olarak kaydedildi ve Haziran 2006'daki rekor düzeye oldukça yakın gerçekleşti.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Mayıs 2021 dönemi sonuçları açık-

landı. Endekste eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

Nisanda 56,0 olan **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi mayısta 58,4'e yükselerek Türk imalat **sanayi** ihracatçılarına talep koşullarında belirgin bir iyileşmeye işaret etti. Söz konusu rakam, anket verilerinin başladığı Ocak 2002'den beri en yüksek değerlerden biri olarak kaydedildi ve Haziran 2006'daki rekor düzeye oldukça yakın gerçekleşti. Talepteki güçlü artışa bağlı olarak, bazı ana ihracat pazarlarının ekonomik faaliyetlerinde benzeri görülmemiş yükselişler kaydedildi.

AVRUPA VE ABD'DE REKOR ARTIŞLAR KAYDEDİLDİ

Birleşik Krallık'ta üretim Ocak 1998'den beri en yüksek oranda artarken, ABD'de büyüme bundan daha da hızlı gerçekleşti. Bu iki ekonomi birlikte Türk imalat ürünleri ihracatının yaklaşık yüzde 13'ünü oluşturuyor. Mayıs ayında Euro Bölgesi'nin talep görünümünde de iyileşme yaşandı. PMI verilerinin mevcut olduğu sekiz Euro Bölgesi ülkesinin tamamında ekonomik büyüme

nisan ayına göre ivme kazandı. İrlanda, Hollanda ve Avusturya'da rekor artışlar kaydedildi. İkinci çeyreğin ortasına gelindiğinde Rusya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti de talep koşullarının çok daha güçlendiği yönünde sinyaller verdi.

Orta Doğu'da artış ve azalışlar var, Latin Amerika salgın nedeniyle zorlandı Mayıs'ta Orta Doğu'ya bakıldığında, Suudi Arabistan'da ekonomik aktivite önceki aya göre ivme kazanarak yaklaşık üç buçuk yılın en hızlı artışını gerçekleştirdi. Öte yandan, büyüme Birleşik Arap Emirlikleri'nde son üç ayın, Katar'da ise son 11 ayın en düşük düzeylerine geriledi. Mısır ve Lübnan'ın üretiminde ise düşüş kaydedildi. Latin Amerika'nın bazı bölgeleri Covid-19 salgının etkilerine bağlı olarak zorlanmaya devam etti.

Kolombiya'nın üretiminde sert düşüş kaydedilirken Meksika belirgin bir şekilde daralma bölgesinde kaldı. Brezilya'nın istikrar yakaladığına yönelik bazı işaretler gözlemlendi, ancak bu ülkede de talep koşulları hafif ölçüde bozulmaya devam etti.

ASYA, SALGININ ŞİDDETLENMESİNDEN OLUMSUZ ETKİLENDİ

Hindistan'da son dönemde şiddetlenen salgın,

ekonomik aktivitenin daralmasına yol açtı ve bu gelişme sekiz aylık büyüme dönemini sona erdirdi. Diğer Asya ekonomileri de salgının şiddetlenmesinden olumsuz etkilendi ve bu durum çoğu ekonomide büyüme hızının yavaşlamasına ya da üretimin daralmasına yol açtı.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İhracat İklimi Endeksi hakkında değerlendirmede bulunan IHS Markit Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Türk imalat sektörünün ihracat ürünlerine yönelik talep açısından kıtadan kıtaya değişkenlik gösteren bir tablo söz konusu. Avrupa ve Kuzey Amerika'da aktivite güçlü şekilde artıyor.

Söz konusu artış, kısıtlamaların gevşetilmesine ve başarılı aşı kampanyalarına bağlı olarak birçok ülkede benzeri görülmemiş düzeylerde gerçekleşiyor. Bu gelişmeler, mayısta ihracat ikliminin rekor seviyelere yaklaşan bir iyileşme göstermesinde belirleyici oldu.

Öte yandan, Covid-19 salgınının şiddetlendiği Güney Amerika ve Asya'nın zorlanmaya devam etmesi, en azından yakın dönem için bu bölgelerdeki talebin baskı altında kalabileceğine işaret ediyor." (İHA)

İSO Meclis Başkanı Bodur Okyay uyardı: Stokçuluk hortladı!

Kale Grubu Başkanı ve CEO'su Zeynep Bodur Okyay ile Kale Grubu Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Teknik Bölüm Başkanı Osman Okyay'ın ekonomi yazarları ile çevrimiçi buluşmasının kısa özeti; piyasanın kurumsal hafızasında yer edinen yüksek enflasyon dönemi alışkanlığı olan "stokçuluk" geri geliyor...

Geniş özeti: Sanayinin geleceğini şekillendiren ekonomik, siyasi süreçlerden geçiliyor...

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclis Başkanı da olan Bodur Okyay, "Yüksek enflasyonun yaşandığı 90'lı yıllarda olduğu gibi, üreticilerin ve dağıtıcıların eski alışkanlıklarını gündeme geliyor. Stokçuluk vardı. Yıllarca yan etkileri oldu. Yeniden izlerini gördük" diyor.

Bodur Okyay sanayinin hammadde fiyatlarında 3 haneli rakamlara çıkan fiyat artışları karşısında, tedarik maliyeti ile satış fiyatı baskısı altında kaldığını vurguluyor.

Yüksek kur ve faizin de etkisiyle üretim maliyetlerinin yükseldiğini belirtiyor.

Haziran 2020-2021 dönemleri karşılaştırmasına göre en başta petrokimya ürünleri olmak üzere hammadde yüzde 140'lara varan fiyat artışlarının, yıllık oranı ölçtüsünde yüzde 18 ile 33 arasında satış fiyatına yansımalarının altını çiziyor.

Pandemi koşullarında Kale Grubu'nun nasıl bir yıl geçirdiğini şu rakamlarla ifade ediyor:

"2020'de yüzde 30'un üzerinde büyüyerek yılı 4 milyar TL ciroyla kapadık. İhracatı önceki yıla oranla yüzde 4,1 artıran Yapı Grubu oldu. 2021'de yüzde 20 büyümeye hedefliyoruz. Toplam ihracatı ise yüzde 14 artışla, 200 milyon doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz."

Bu ihracatın 4'te 1'inin F-35 parçaları üretiminden geldiğini not ederek devam edeyim.

AMERİKA'NIN CAATSA YAPTIRIMI ESNİYOR

Savunma sanayi ve sivil havacılık alanında yer alan Kale Grubu, Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı'na (Pentagon) Kale Pratt & Whitney F-35 savaş uçağı motorunun çeşitli parçalarını üretiyor.

En son Mart 2020'de açılan siparişin yenilenmediğini belirten Okyay, bu yılın sonuna kadar 50 milyon dolarlık parça teslim edebileceklerini belirtiyor.

Paralarını da günü güntüne aldıklarını vurguluyor.

Geçtiğimiz ay Pentagon Türkiye'yi, F-35 programından çıkarmıştı.

2004 yılından beri F-35 programı içinde yer aldıklarını belirten Okyay'ın

"F-35 motor parçası ihracatımız 2028 yılına kadar sürecekti. Sipariş tutarı, yıllık 100 milyon dolara çıkabilirdi. Yedek parça ile birlikte F-35 programının getireceği ticari hareketliliğin 2040'lara kadar

Serpil YILMAZ

sürmesini planladık" sözleri, akademi çevrelerinin Türkiye'ye F-35 programından çıkış maliyetinin 12 milyar dolar olduğunu iddialarını hatırlatıyor.

Nereden nereye... Pentagon, Rus yapımı S-400'leri teslim almasıyla gündeme gelen "Hasımlara Yaptırım Yoluyla Mücadele Yasası" (CAATSA) kapsamında, Türkiye'yi 2007 tarihli F-35 "Müşterek Taarruz Uçağı Programı"ndan (JSF) çıkardı.

Bugüne kadar F-35 programına 1,4 milyar dolar yatırım yapan Türkiye, sipariş ettiği uçakları alamadı.

Bu sorunun, 14 Haziran'da Nato Zirvesi'nde bir araya gelecek Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve ABD Başkanı Joe Biden görüşmesinde masaya gelmesi kaçınılmaz...

Okyay, CAATSA yaptırımlarından "yerli ve milli" olarak tanımladığı KTJ 3200 turbo jet motoru yatırımının etkilenmediğini belirtiyor.

Amerikan Büyükelçiliği ile bundan iki hafta kadar önce yapılan bir görüşmede, kendilerine CAATSA yaptırımlarının "ülke" genelinde değil, "proje" bazında ele alınacağını söylediğini iletiyor.

Mayıs 2021'de Türkiye'nin Filipinler'e yaptığı T129 ATAK helikopteri satışının engellenmemesini de ileriye dönmek olumlu bir not olarak paylaşıyor.

DİJİTAL VERGİ MİSİLLEMESİYLE SINIYOR

Yine son bir gelişme: ABD; Türkiye, İngiltere, İtalya, İspanya, Hindistan ve Avusturya'dan ithal edilen bazı ürünlere yüzde 25 oranında gümrük vergisi getirilmesine onay verdi.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve G20 süreçleri kapsamında çok taraflı yürütülen müzakerelerin tamamlanmasına zaman tanımak amacıyla, uygulama 180 güne kadar askıda olacak.

ABD Google, Twitter, Apple gibi Amerikan şirketlerine ayrımcılık uyguladığı gerekçesiyle Fransa'ya Temmuz 2020'de soruşturma açmıştı.

Bu sürenin Ocak 2021'de dolmasına karşılık, Fransa'yla OECD ile paralel bir süreç takip edilmesine karar verildi.

ABD'nin getirdiği ek vergi; toplam 2 milyar dolarlık ürünün ihracatını kapsıyor.

Türkiye'nin, ABD'ye yaptığı altın-gümüş mücevherat, hali ve seramik sektörünü kapsayan toplam 310 milyon dolarlık ihracatı bu karardan etkileniyor.

Küresel "Dijital Hizmet Vergisi" oranının yüzde 15'i geçmemesi yönünde beliren eğilimi değerlendirilen Bodur Okyay, "Bu vergi seramik sektörünün ABD'ye ihracatını bitirir. Türkiye, dijital vergi sürecini OECD çatısı altında taraf ülkelerle işbirliği içinde müzakere etmeli" diyor.